

واکاوی اثرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری (مطالعه موردی: شهر اردبیل)

علیرضا محمدی^{۱*}، پریا نصیری^۲

استاد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، ایران

a.mohammadi@uma.ac.ir

دانشجوی دکتری و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۰۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۲۴

چکیده

شهرها نیز به عنوان مراکز جذب جمعیت با مسائل و مشکلات متعدد و مختلف زیست محیطی مانند آلودگی هوا، صدا، تولید زباله، آلودگی آبها و... روبرو هستند که این امر خود منجر به افزایش شدت فشارهای وارده بر محیط - زیست و در نتیجه بروز انواع آلودگی های زیست محیطی شده است. در حالی که امروزه صنعت گردشگری، جایگاه خاصی در اقتصاد کشورها پیدا کرده است و در ارتقای ساختار اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشورها، به خصوص در کشورهای رو به توسعه، نقش فعال و مؤثری ایفا می کند. در این پژوهش حاضر با هدف تحلیل واکاوی اثرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری (مطالعه موردی: شهر اردبیل) می باشد. این پژوهش از نظر نوع کاربردی و از نظر ماهیت انجام، توصیفی - تحلیلی و برای گردآوری داده ها از روش های کتابخانه ای - میدانی و. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده های spas با آزمون تی تک نمونه ای و از روش های آماری استنباطی استفاده شده است. یافته های تحقیق با استفاده از آزمون حاکی از آن است. که آزمون تی تک نمونه ای با درجه آزادی ۳۵۳ و سطح معناداری در مقایسه با سطح معناداری ۰/۰۵ پایین است. و در شاخص های اقتصادی و جهت سرمایه گذاری ها، نگرش مردم نسبت به گردشگری، زیر ساختی-کالبدی و زیست محیطی، اضطراب ناشی از پاندمی کرونا اختلاف میانگین بدست آمده است بنابراین می توان گفت واکاوی اثرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری در شهر اردبیل تاثیری بسیاری داشته است.

واژگان کلیدی: صنعت گردشگری، شیوع کرونا، اقتصاد شهری، محیط زیست شهری، شهر اردبیل

مقدمه

امروزه صنعت گردشگری یکی از سه صنعت برتر جهان از نظر ایجاد اشتغال و درآمد ارزی مطرح است. گردشگری عامل مهم و اساسی برای توسعه و پیشرفت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مناطق و همچنین یکی از روش‌های پررونق گذران سالم اوقات فراغت به شمار می‌رود (حسین‌زاده و مولوی عربشاهی، ۱۳۹۷: ۱۹۶). این صنعت که به عنوان صنعت نامرئی یاد می‌شود موجب توسعه همه جانبه مناطق شده مشاغل بی شماری ایجاد کرده و باعث ارتقای سطح دانش و آگاهی انسان‌ها می‌شود به همین سبب باعث پدیده ای مهم در تسهیل امر توسعه به شمار می‌رود. در واقع این صنعت در جامعه شهری به عنوان فعالیت چهارم زندگی شهرنشینی، امروزه نقش بسیار مهمی در ساختارهای فضایی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به شکل مثبت و منفی از طریق رفت و آمد گردشگران داخلی و خارجی به خود اختصاص داده است (اسکندر ثانی و رضایی، ۱۳۹۷: ۳). شهر موجودی زنده است که می‌توان به مثابه یک رویداد هیجان‌انگیز در بستر محیط دانست. تحرک‌های اجتماعی و اقتصادی به واسطه فعالیت‌های انسانی منجر به تحرک مکانی خواهد شد و در نهایت مداومت شهر به عنوان یک پیکره زنده در برخواهد داشت. ارتباطات بصری و استفاده از معانی آشنا باروح انسان در محیط‌های شهری موجبات پویایی شهر را فراهم می‌آورد. از این جهت شهر نه تنها در قلمرو عوامل محیطی و اقلیمی، بلکه تحت فشار مسدائل مادی و اقتصادی و نیز مهم‌تر از همه نگرش مردم شهر به جهان و زیست آنها شکل می‌پذیرد، رشد می‌کند (فنی و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۴).

محیط زیست به واسطه رونق شهرنشینی، افزایش جمعیت، افزایش میزان اشتغال در بخش صنعت و خدمات و به طبع افزایش انواع تقاضا دچار مسائل و مشکلات زیادی شده و در نتیجه مرغوب‌ترین اراضی کشاورزی اطراف شهرها به زیر ساخت و ساز رفته که تداوم این وضعیت، آینده زیست در پیرامون و حتی داخل محدوده‌های شهری را تهدید می‌کند. مشکلات زیست محیطی یکی از اساسی‌ترین مسائل شهر امروزی و حاصل تعارض و تقابل آنها با محیط طبیعی است. با گسترش شهرها، مظاهر و ارزش‌های محیط طبیعی در معرض نابودی بیشتر قرار گرفته است. شهرها با مسائل متعدد زیست محیطی و در نتیجه بروز انواع آلودگی‌های زیست محیطی، تخریب منابع و کاهش فضاها ی طبیعی روبرو شده‌اند (نظم فر همکاران، ۱۳۹۷: ۴). جامعه انسانی و شهرها در هر زمان احتمال دارد دچار بحران‌های گوناگونی مانند: زلزله، سونامی، سیل، فوران‌های آتشفشانی، آتشسوزی و آلودگی‌های محیطی شوند. (وفاداری کمارعلیا، ۱۴۰۱: ۳۲۲). با گسترش حمل و نقل انسانی و مهاجرت، پاندمی‌ها به شکل دیگری از بحران جهانی مبدل شده‌اند (Xie et al, 2020). امروزه کلانشهرها که بر پایه نقش اقتصادی خود در کشور ایفای نقش می‌کنند همان مکان‌هایی هستند که تا چند ماه گذشته با تنوع کاربری‌ها و صنوف، شهری پرهیجان و رنگارنگ بود. به دلیل عدم مشارکت مردم در فعالیت‌های شهری و استفاده از حمل و نقل‌های عمومی، خلوتی میدان‌ها بزرگ شهری و فضاها ی عمومی شهری حتی از فضا هم قابل رویت شده است (نظم فر و وفاداری کمارعلیا، ۱۴۰۱: ۷۸۰۹). ویروس نوظهور حتی مجالی برای پرسه‌زنی‌های شهری و ویتترین گردها نیز نمی‌دهد. سیمای شهر که برگرفته از ساختمانها و سایه‌ها و خط آسمان‌ها بود اکنون با وجود تمامی بناهایش، تغییر چهره داده است (Taylor, Alezandra, 2020) یکی از این دلایل ویروس کرونا و دیگری نقش مدیریت شهری و نبود زیرساخت‌های مناسب در اینگونه فضاها است. بیان این نکته نیز حائز اهمیت است که پیش از شیوع این بیماری مدیریت شهرهای ایران دارای خلأهای گوناگونی نظیر

نبود برنامه‌ریزی کوتاه مدت و میان‌مدت، نبود ساختارهای مناسب در اجرای برنامه‌های بلندمدت، فراهم نبود بسترهای مناسب برای پیش‌بینی آتی و ... دانست. پژوهش حاضر برای بررسی اثرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری در شهر اردبیل پرداخته است.

مبانی نظریه پژوهش

شهرها به عنوان محیط‌زیست شهری، مراکزی در برگیرنده اقتصاد و جمعیت و به عنوان نقاط حیاتی در مسیر حرکت به سوی پایداری درک می‌شوند. در واقع محیط‌زیست شهری به مفهوم تلقی شهر به عنوان محصول تعاملات دائمی هر سه بعد طبیعی، اجتماعی-اقتصادی و انسان‌ساخت در زیست‌کره است. به طوری که به بیماری واگیردار و کشنده ریوی تنفسی که در مجامع بین المللی با نام «کرونا» علمی ویروس کوئید ۱۹ خطاب شده است. منظور «کرونا» شناخته می‌شود، در این اثر به اختصار «کرونا» خطاب شده است. علاوه بر بحران کرونا، چالش‌هایی است که از سال ۲۰۲۰، میلادی از چین آغاز شده و تمام دنیا را فراگرفت. این چالش‌ها، علاوه بر مرگ صدها هزار نفر منجر به قرنطینه بسیاری از شهرها و کشورهای دنیا، تعطیلی طولانی مدت بسیاری از سازمان‌ها، اختلال و مشکل در تولید بسیاری از کالاها، تغییرات اساسی در الگوهای مصرف و تولید و تغییرات اساسی در الگوهای روابط در سطح فردی، بین فردی، سازمانی، ملی و بین المللی گردید.

(Greig, 2020: 302). اثرات بحران ویروس کرونا در بخش‌های مختلف اقتصادی از قبیل کشاورزی و محصولات غذایی، انرژی به ویژه نفت، صنایع تولیدی، آموزش، بخش‌های مالی، درمان و بهداشت، مهمان‌نوازی و گردشگری و غیره قابل بحث است. به عنوان نمونه صنعت مهمان‌نوازی و سفر احتمالاً سخت‌ترین ضربه‌ها را متحمل شده است، به طوری که کارگران شاغل در این صنعت با سختی‌های ویران‌کننده‌های روبرو هستند (زیاری، ۱۳۹۱: ۱۶).

ویروس کرونا و توسعه اقتصادی

ویروس کرونا به معضلی در سطح جهانی تبدیل شده است و نوعی بحران بهداشتی را با خود به همراه دارد، مهمترین تهدید برای فقرای شهری محسوب می‌شود و نیز عواقب اقتصادی ناشی بر این قشر بیشتر از افراد دیگر است. حتی در یک سناریو بهترین حالت که مدیران در کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته نظیر گلوب جنوبی به سرعت در معرض گسترش ویروس قرار دارند. در حالی که یک سری از رویدادهای پیچیده باعث چرخه بالقوه رکود برای اقتصادهای محلی می‌شود و باعث از بین رفتن تولید و درآمد اقتصادی می‌شود که منجر به از دست رفتن درآمد مالیاتی دولت و کاهش ظرفیت ارائه کالاهای عمومی و خدمات عمومی خواهد شد. این امر به طور نامتناسبی بر فقرای شهری که دچار کاهش دسترسی به اشتغال، بهداشت، آموزش، فضای عمومی و کاربری-هایی مانند برق و آب هستند، می‌شود (Allam et al, 2020: 43). برخی از مدیران شهری با انتخاب موقعیت‌های متنوع سعی در کنترل ویروس کرونا و نیز کاهش شیوع آن را دارند ولی نکته حائز اهمیت این است که برنامه-ریزی اغلب در کشورهایی پاسخگو است که دارای برنامه‌ریزی و زیرساخت‌های مناسب هستند و اکثر کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه بیشترین آسیب را پذیرا خواهند بود. (زراعی و همکاران، ۱۳۹۹: ۳۵).

صنعت گردشگری

امروزه شهرها، همزمان با بزرگ شدن و توسعه، پیچیده‌تر می‌شوند و تحت تأثیر عوامل مختلف انسانی و طبیعی، تغییر و تحول می‌یابند. (وطن خواه ۱۴۰۰، ۱۱۴). با توجه به اینکه گردشگری، مفهومی میان رشته‌ای و چندوجهی است، می‌توان آن را از دیدگاه‌های مختلفی همچون جغرافیایی، اقتصادی، جامعه‌شناختی و مدیریتی مورد بررسی قرار داد (ایمانی و معدنی، ۱۴۰۲: ۷۳۰۴). گردشگری، به نسبت سایر صنایع، فرصت‌های بیشتری را برای بهبود پیوندها و ارتباطات در سراسر اقتصاد محلی ارائه می‌دهد؛ فرصت‌هایی شامل پیوند مستقیم (گسترش صنعت کشاورزی محلی برای تهیه غذا برای هتل‌ها و رستوران‌ها، تغییر قیمت کالاها، تحول در کیفیت و کمیت خدمات، و سایر آثار اجتماعی و محیطی) و پیوند غیر مستقیم (توسعه زیرساختها، صنعت ساخت و ساز و ...) را دارد (هاشمی، ۱۳۹۹: ۷۶). از این جهت امروزه گردشگری به عنوان نیرویی تأثیر گذار در تغییر و تحولات بین‌المللی و راه حلی برای اقتصادهای در مضیقه شناخته می‌شود، زیرا بزرگترین صنعت دنیا از لحاظ میزان اشتغال، تولید داخلی و پرسرعت‌ترین صنعت از لحاظ رشد اقتصادی است گردشگری همواره امری پیچیده و در عین حال یکی از موفق‌ترین جریان‌های عصر نوین به شمار می‌آید (صفارزاده اول و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۶).

پیشینه تحقیق

در این بخش تحقیقات داخلی و خارجی در بررسی‌های انجام گرفته موارد زیر قابل توجه است.

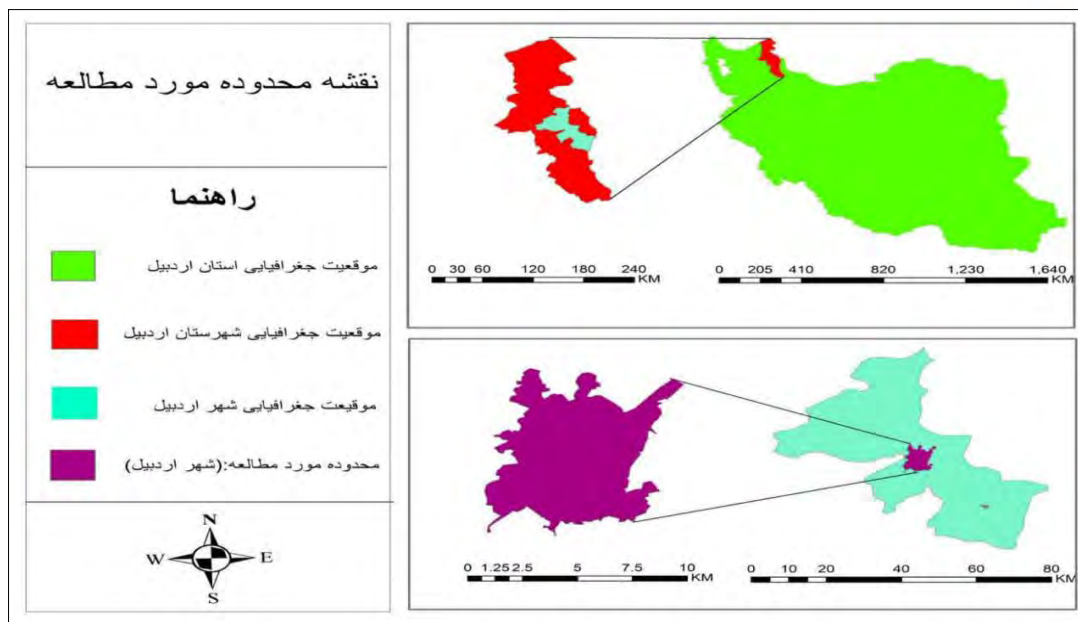
جعفری و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی که تحت عنوان تأثیر کرونا بر اقتصاد ایران و جهان این پژوهش به بررسی رکود اقتصادی شهرها طی ماه‌های گذشته پرداخته و روندی تحلیلی و گام‌به‌گام از رکود اقتصادی در مناطق تجاری را بررسی کرده و در نتیجه برای کنترل شرایط موجود پیشنهاد می‌کند تا برنامه‌ریزی مدون اقتصادی ارائه گردد. به طوری که برنامه‌ریزی نظیر ارائه خدمات کنترل شده و رعایت بهداشت اولیه برای خریدهای حضوری و ... است (جعفری و همکاران، ۱۳۹۹). حسین نظم‌فر همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی که با ارزیابی کیفیت محیط زیست شهری (نمونه موردی: سکونتگاه‌های شهری استان اردبیل) انجام شده است. که در نتیجه وضعیت زیست‌محیطی در شهرستان‌هایی که جمعیت شهری بیشتری دارند به مراتب نامطلوب‌تر از شهرستان‌هایی است که جمعیت شهری کمتری دارند. احمدی و همکاران (۱۴۰۰) با نگاه فن‌سالارانه در طرح‌های توسعه شهری بر گردشگری با روش سه سوسازی در مورد فرصت‌های گردشگری و مخاطرات پیش آمده ناشی از ویروس کرونا در استان کرمانشاه تحقیق کردند. از نظر آنها، در ایران نگاه فن‌سالارانه برنامه‌ریزان شهری باعث شده است که طرح‌ها شهر را به عنوان مرکز جمعیت، تجارت، حمل و نقل و ... دیده‌اند، اما شهر به عنوان یک مرکز گردشگر پذیر دیده نشده است (احمدی و همکاران، ۱۴۰۰). نجارزاده و همکاران (۱۴۰۰) به تاملی بر راهبردهای بازاریابی پساکرونا در صنعت گردشگری و هتل داری در جهان: مطالعه‌ای مروری پرداختند. نتایج مطالعات انجام شده حاکی از آن است که گردشگری ورودی جهان با ۳ تا ۴ درصد رشد در سال ۲۰۲۰ مواجه خواهد شد؛ اما با توجه به سناریوی بیماری سارس و گسترش ویروس کرونا و پیش‌بینی تأثیرات اقتصادی آن، این سازمان با تغییر در پیش‌بینی خود، احتمال داد گردشگری جهانی

در سال ۲۰۲۰ با رشدی معادل ۱ تا ۳ درصد مواجه شود (نजारزاده و همکاران، ۱۴۰۰). باقری و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله‌ای شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای ارتقاء کسب و کارهای گردشگری و مهمان‌نوازی در پسا کرونا به این نتیجه رسیدند که مهمترین راهکارهای ارتقاء کسب و کارهای گردشگری از دیدگاه خبرگان و فعالین این صنعت عبارت‌اند از راهکارهای اجرایی، راهکارهای بازاریابی، راهکارهای حمایتی و راهکارهای منابع انسانی می‌باشد (باقری و همکاران، ۱۴۰۰). چترتون (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان به نقش مدیریت شهری در کنترل بیماری و نیز تغییر در تأمین نیازها پرداخته است و درحالی که وضعیت مدیریت شهری پس از کرونا را مورد بررسی قرار می‌دهد و بیان می‌دارد که نحوه پاسخگویی به مدیریت شهری در این بحران و پس از آن مهم خواهد بود. مطمئناً نقش بسیار بزرگتری برای دولت به وجود خواهد آمد، و این ممکن است اقتدار بیشتری را به خصوص در کشورهای توسعه نیافته و یا درحال توسعه در برداشته باشد با ایجاد یک کشور مشارکتی، پاسخگو و مشارکتی که در آن راه‌حل‌ها با شهروندان حاصل شود، نه اینکه به آنها تحمیل شود. یک قرارداد معقول دولت و جامعه مدنی به معنای آن است که دولت میتواند با قدرت عمل کند بلکه منفعت شهروندان را نیز در دست می‌گیرد که در حال حاضر از طریق یک طرح جدید سیاسی به کنترل مدیریت شهری می‌پردازد (Paul Chatterton, 2020: 23).

پدیگو (۲۰۲۰) تحقیقی در بررسی تحت عنوان که تحلیل تأثیر اقتصاد بر پیکره شهری به این موارد ارائه داد که باتوجه به موقت بدون این جریان طی ۱۲ تا ۱۸ ماه آتی را باید به برنامه‌ریزی دقیقی در این صورتی که زمان کرونا را می‌توان در سه بخش نتیجه انجام داد: ۱- همکاری با مقامات توسعه اقتصادی، گروه‌های توسعه جامعه، مؤسسات خدمات اجتماعی و آژانس‌های خدمات اجتماعی محلی، ۲- تلاش در راستای ابتکارات کارگروه‌های مربوط برای مؤسسات اقتصادی و مالی برای راه‌اندازی کسب و کارهای کوچک و تشکیل مؤسسات فرهنگی ۳- تمرکز نیروی کار و طرح‌های مستقر در توسعه آموزش و فرصت‌های شغلی برای ساکنان محله‌های کمتر توسعه یافته است (Pedigo, 2020: 15).

معرفی قلمرو پژوهش

شهر اردبیل (مرکز استان اردبیل) در موقعیت جغرافیایی ۳۸ درجه و ۱۵ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۱۷ دقیقه طول شرقی در میان کوه‌های تالش و سبالن واقع شده و ارتفاع آن از سطح دریا ۱۳۴۵ متر است. جمعیت شهر اردبیل مطابق سرشماری سال ۱۳۹۰، ۴۸۵۱۵۳ نفر بوده، در حالی که در سال ۱۳۹۵ جمعیت آن به ۵۲۹۳۷۴ نفر افزایش یافته است (مرکز آمار ایران). شهرداری اردبیل نیز با توجه به وسعت و جمعیت شهر برای بهبود ارائه خدمات شهری، شهر را به ۴ منطقه تقسیم کرده است، شکل ۱ موقعیت منطقه مورد مطالعه را نشان می‌دهد که شامل ۴ منطقه است.



شکل (۱) - موقعیت جغرافیایی شهر اردبیل (منبع: گردآورندگان ۱۴۰۲)

روش پژوهش

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی است. روش گردآوری اطلاعات با توجه به ماهیت مطالعه حاضر به صورت پرسشنامه ای است. در پرسشنامه طراحی شده به اینگونه است که میزان واکاوی اثرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری در شهر اردبیل پرداخته می‌شود. جامعه آماری تحقیق شهروندان شهر اردبیل می باشد، که براساس فرمول کوکران با خطای ۰/۰۵ درصد ۳۵۴ پرسشنامه مشخص شد. برای مطرح کردن شاخص ها جدول ۱ شاخص اشاره شده است. در این میان پژوهش حاضر با روش کمی انجام شده و یک داده کمی از طریق سطح توصیفی - تحلیلی و جمع‌آوری و با استفاده از نرم افزار spss تجزیه و تحلیل گردید. با توجه به شاخص‌های مورد بررسی (اقتصادی، اجتماعی، نگرش مردم نسبت به گردشگری و زیست محیطی و اضطراب ناشی از پاندمی کرونا) به اقدام به تهیه و تدوین با طیف لیکرت با پنج گزینه‌ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) گردیده است. جهت ارزیابی پایایی داده ها از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد، که برای شاخص های اقتصاد شهری شهر اردبیل ۰/۸۶ درصد به دست آمده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آزمون کلموگروف-اسمیرنوف و آزمون t تک نمونه‌ای T-test استفاده شده است. در ادامه برای بررسی سطح معنی - داری شاخص های ذکر شده در جدول به کمک آزمون ها این سطح معنی داری سنجش شده و در فرضیه پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول (۱)، شاخص‌ها و گویه‌های پژوهش شهر اردبیل

گوینه	شاخص
افزایش میزان درآمد ، افزایش علاقه و رضایت از شغل ، افزایش قدرت خرید مردم، تنوع شغلی بر اثر توسعه گردشگری افزایش، میزان سرمایه‌گذاری راه‌اندازی کسب‌وکارهای جدید، کاهش احساس تورم و گرانی، افزایش میزان پس‌انداز ، کاهش بیکاری اعضای خانواده	اقتصادی و میزان و جهت سرمایه‌گذاری‌ها
بالا بردن سطح آشنایی با سایر فرهنگ‌ها ، تاثیر گردشگری بر روی تغییرات فرهنگی، ساکنان شهر اردبیل، بسط وسعت نظر و دیدگاه مردم، افزایش درآمد، کاهش نرخ بیکاری در شهر اردبیل ، رونق سنت‌های محلی، بالا بردن سطح آشنایی با سایر فرهنگ‌ها، ایجاد تنوع فعالیت‌های اقتصادی شهر	اجتماعی و فرهنگی
آگاهی از اهمیت صنعت گردشگری، گردشگری ، پذیرش گردشگران، احساس رضایت از حضور گردشگران، برقراری تعامل با گردشگران،	نگرش مردم نسبت به گردشگری
افزایش آلودگی آب، تخریب پوشش گیاهی و آتش‌سوزی جنگل‌ها، گردشگری باعث شده در پاک‌سازی محیط زیست مشارکت کنید، حفظ منابع طبیعی، بافت و الگوی معماری مسکن، کیفیت آب آشامیدنی در شهر، دسترسی خدمات و امکانات حمل و نقل، گردشگری در رشد و پیشرفت امکانات و خدمات (درمانی؛ بهداشتی؛ آموزشی و ورزشی؛ شهری و...) مؤثر بوده است	گوینه زیرساختی و کالبدی و زیست محیطی
نگرانی ناشی از مسائل مالی، نگرانی از اختلال در فعالیت‌ها، نگرانی از انتقال ویروس به دیگران، ترس از ابتلا به کرونا، اضطراب ناشی از فکر کردن به کرونا	اضطراب ناشی از پاندمی کرونا

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی

در این بخش با توجه به جداول‌ها، یافته‌های توصیفی، برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده ابتدا آمار توصیفی که به بررسی متغیرهای جمعیت شناختی تحقیق شامل سن، جنسیت، میزان تحصیلات و... همچنین شامل جداول درصد ، فراوانی و نمودار می باشد.

- یافته‌های توصیفی اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ دهندگان شهر اردبیل

برای بررسی سن پاسخ دهندگان: همان طور که از جدول زیر پیداست، بیشترین گروه سنی در بازه ۳۱ الی ۴۰ سال بوده اند.

جدول (۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن

سن	فراوانی	درصد فراوانی
بین ۲۰ الی ۳۰ سال	۵۱	۱۴/۴
بین ۳۱ الی ۴۰ سال	۱۴۸	۴۸/۸
بین ۴۱ الی ۵۰ سال	۱۱۵	۳۲/۵
بیشتر از ۵۰ سال	۲۵	۷/۱
کل	۳۵۴	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

در بررسی جنسیت پاسخگویان: جدول زیر جزئیات مربوط به پاسخگویان را نشان می‌دهد. طبق آن بیشترین درصد مربوط به افرادی است که مرد بوده است.

جدول (۳)، توزیع پاسخ دهندگان بر اساس تحصیلات

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۱۷۰	۲۱/۸
مرد	۱۸۴	۳۳/۳
کل	۳۵۴	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

و در ادامه برای بررسی تحصیلات پاسخگویان: جدول زیر جزئیات مربوط به پاسخگویان را نشان می‌دهد. طبق آن بیشترین درصد مربوط به افرادی است که تحصیلات لیسانس دارند.

جدول ۳- توزیع پاسخ دهندگان بر اساس تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
زیردیپلم	۷۷	۲۱/۸
دیپلم	۶۵	۱۸/۴
فوق دیپلم	۵۸	۱۶/۴
لیسانس	۱۱۸	۳۳/۳
فوق لیسانس	۹۸	۲۵/۵
دکتری	۳۱	۸/۸
کل	۳۵۴	۱۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۲

یافته های استنباطی

یافته های استنباطی، در تحقیق حاضر برای بررسی و مطالعه ی نرمال بودن توزیع متغیرهای اصلی از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. که آزمون کلموگروف-اسمیرنوف قیاس تابع توزیع تجمعی دیده شده است. در تحلیل و بررسی نتایج این آزمون در شرایطی که مقدار سطح خطای مشاهده شده بیشتر از ۰/۰۵ باشد، توزیع مشاهده شده با توزیع نظری برابر می باشد و هیچ فرقی با هم ندارند. به این صورت است که از نرمال بودن توزیع به دست آمده حکایت می کند ولی در صورتی توزیع مشاهده شده با توزیع نرمال متفاوت است که سطح خطای مشاهده شده کمتر از ۰/۰۵ باشد:

H0: توزیع داده ها نرمال است.

H1: توزیع داده ها نرمال نیست

نتایج بدست آمده از آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش مورد مطالعه در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول (۴)، نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف

متغیرهای پژوهش	آماره آزمون	سطح معنی داری
اقتصادی و جهت سرمایه گذاری ها	۰/۴۷	۰/۰۰۰
اجتماعی و فرهنگی	۰/۹۴	۰/۰۰۰
نگرش مردم نسبت به گردشگری	۰/۱۰۹	۰/۰۰۰
بعد زیر ساختی و کالبدی و زیست محیطی	۰/۱۲۸	۰/۰۰۰
اضطراب ناشی از پاندمی کرونا	۰/۱۲۸	۰/۰۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۲

همانطور که جدول جدول (۴) نشان می دهد، سطح معنی داری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای همه ی متغیرهای پژوهش از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین نتیجه می شود که توزیع تمام متغیرهای پژوهش نرمال نمی باشند.

جنبه دیگر آمار، آمار استنباطی و تحلیلی می باشد؛ که از روش های و فنونی استفاده می شود که می توان اطلاعات یک جامعه آماری را تحلیل و سنجش نمود. و در واقع محقق کار خود را با توصیف اطلاعات پایان نمی دهد، بلکه سعی می کند آنچه را که در بررسی گروه نمونه بدست آورده است. و به گروه مشابه بزرگتر تعمیم دهد. و از طرف دیگر اغلب موارد مطالعه تمام اعضای یک جامعه ناهمگن است. با استفاده از آن ها بدست آمده از مطالعه گروه های کوچک را به گروه های بزرگتر تعمیم دهد. به شیوه های که از طریق آن ها ویژگی های بزرگتر براساس اندازه گیری همان ویژگی ها در گروه های کوچک استنباطی می شود آمار استنباطی گفته می شود. بنابراین نرمال نشدن داده ها، آزمون t تک نمونه ای T- test استفاده شده است.

اثرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری

برای سنجش و بررسی تأثیرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری از ۵ شاخص استفاده شده است. در این قسمت سنجش با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای به سنجش شاخص های تأثیرگذاری پاندمی کرونا بر اقتصاد شهری پرداخته می شود. و برای بدست آوردن وضعیت تأثیرات پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری در هر یک از معیارهای مورد نظر، از آزمون تی تک نمونه ای استفاده شده است. بنابراین عدد ۳ به عنوان میانه نظری ارزیابی تأثیرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری انتخاب شد. نتایج آزمون تی برای این عامل در شاخص های مختلف در جدول (۵) آورده شده است. در ادامه نتایج این آزمون تی تک نمونه ای نشان می دهد که معناداری همه شاخص ها در سطح

۹۵ درصد می باشد. باتوجه به مقدار sig که برابر با ۰/۰۰۰ است، اما از سطح معنی داری کوچک است. پس دلیلی بر تایید فرض صفر نداریم. بین شاخص های تاثیر گذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری اختلاف معناداری وجود دارد با سطح معناداری ۰/۰۹۵ نشان می دهد. به طور کلی آزمون تی تک نمونه ای اختلاف میانگین شاخص های اقتصادی و جهت سرمایه گذاری ها برابر ۱۹/۳۳، اجتماعی-فرهنگی ۶/۶۴، نگرش مردم نسبت به گردشگری برابر ۱۲/۷۰ و زیر ساختی-کالبدی زیست محیطی برابر ۱۰/۲۷ و اضطراب ناشی از پاندمی کرونا برابر ۱۰/۲۷ است. در این آزمون کران بالا و پایین هر دو عددی مثبت نشان می دهد بنابراین تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۵)، نتایج آزمون تی تک نمونه ای از شاخص های اثر گذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری در شهر اردبیل

ارزش آزمون							
شاخص	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	اختلاف میانگین	سطح معناداری ۰/۰۹۵	
						کمترین	بیشترین
بعد اقتصادی و جهت سرمایه گذاری ها	۵۳/۱۷۳	۳۵۳	۰/۰۰۰	۲۲/۳۳	۱۹/۳۳	۱۸/۶۱	۲۰/۰۵
اجتماعی و فرهنگی	۴۸/۶۴	۳۵۳	۰/۰۰۰	۹/۶۶	۶/۶۴	۶/۳۷	۶/۹۰
نگرش مردم نسبت به گردشگری	۵۶/۵۱	۳۵۳	۰/۰۰۲	۱۵/۷۰	۱۲/۷۰	۱۲/۲۵	۱۳/۱۴
گویه زیرساختی و کالبدی و زیست محیطی	۴۷/۷۲	۳۵۳	۰/۰۰۰	۱۳/۲۷	۱۰/۲۷	۹/۸۵	۱۰/۶۹
اضطراب ناشی از پاندمی کرونا	۴۷/۹۹	۳۵۳	۰/۰۰۱	۱۳/۲۷	۱۰/۲۷	۹/۸۵	۱۰/۶۹

منبع: یافته های تحقیق ۱۴۰۲

نتیجه گیری

امروزه صنعت گردشگری به عنوان یکی از بزرگترین صنایع جهان، تأثیرات غیر قابل انکاری بر رفاه اقتصادی و اجتماعی جامعه میزبان می گذارد. در سال های گذشته اقتصاد جهانی شاهد رشد بسیار چشمگیر صنعت گردشگری بوده است؛ این صنعت توانست با پشت سر گذاشتن تحولات طولانی مدت و همراه با موفقیت، مسیر پرباری را با یک دهه رشد از زمان بحران مالی جهانی سپری نماید. بنابراین، این رشد و پویایی با شیوع و همه گیری جهانی

بیماری کرونا دچار اختلال شدید شد و با ممنوعیت سفرهای بین‌المللی که بیش از ۹۰ درصد از جمعیت جهان را تحت تأثیر قرار داده است. گردشگری بعد از ماه مارس سال ۲۰۲۰ متوقف گردید. بنابراین پژوهش حاضر برای بررسی اثرگذاری پاندمی کرونا بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری انجام شده است. با توجه نتایج پژوهش می‌توان به این نتیجه رسید که گردشگری در این تحقیق برای اثبات نرمال بودن توزیع متغیرهای اصلی از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. سطح معنی داری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تمام متغیرهای پژوهش از ۰/۰۵ کمتر است، در نتیجه توزیع تمام متغیرهای پژوهش نرمال نمی‌باشند. آزمون تی تک نمونه ای بین پنج ابعاد استفاده شده نشان می‌دهد که طبق نتایج، آزمون تی تک نمونه ای. تمامی روابط بین ابعاد در سطح ۵ درصد خطا معنی دار می‌باشند زیرا سطح معنی داری بدست آمده برای آنها از ۰/۰۵ کمتر می‌باشد. به طوری که در این تحقیق، آزمون تی تک نمونه ای نتایج به دست آمده بیانگر این می‌باشد. که میزان اضطراب ناشی از کرونا از سطح میانگین نرمال بالاتر است. همچنین، در این زمینه آزمون تک نمونه ای t برای ابعاد میزان و جهت سرمایه گذاری و نگرش مردم نسبت به گردشگری در سطح معناداری ۰/۰۰۰ به دست آمده است. و سپس شاخص‌های که اقتصادی و جهت سرمایه گذاری ها برابر ۱۹/۳۳، اجتماعی-فرهنگی ۶/۶۴، نگرش مردم نسبت به گردشگری برابر ۱۲/۷۰، و زیر ساختی-کالبدی زیست محیطی برابر ۱۰/۲۷ و اضطراب ناشی از پاندمی کرونا برابر ۱۰/۲۷، اختلاف میانگین به این ترتیب بدست آمده است. براین اساس نتایج به دست آمده در شاخص‌ها تاثیرگذاری پاندمی کرونا اثر مستقیم و معنادار بر صنعت گردشگری در اقتصاد شهری با رویکرد محیط زیست شهری در اردبیل بوده است.

منابع

- ۱- احمدی، م، رهنمایی، م، علی اکبری، ا، (۱۴۰۰). تبیین اثر نگاه فن سالارانه در طرح های توسعه شهری بر گردشگری با روش سه سوسازی (مطالعه موردی: استان کرمانشاه). فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، مقالات آماده انتشار، شهر پاوه، آمایش سیاسی فضا، دوره ۲، شماره ۲، صص ۱۴۷ - ۱۵.
- ۲- اسکندری، م؛ رضایی، ابراهیم، (۱۳۹۷). آینده پژوهشی مدیریتی شهری زمینه ساز تحقیق رقابت پذیری در عرصه گردشگری (مطالعه موردی: شهر زاهدان)، فصلنامه جغرافیا اجتماعی شهری، دوره ۲۰، شماره ۸، صص ۱۴۰-۱۱۰.
- ۳- ایمانی، بهرام، معدنی، جواد، (۱۴۰۲). گردشگری روستایی سبز: بررسی عوامل تاثیرگذاری در توسعه گردشگری روستای پاپدار و حافظ محیط زیست، مطالعات علوم محیط زیست، دوره نهم، شماره ۱، صفحه ۷۳۰۵-۷۳۲۰.
- ۴- باقری، م، مباحثی، ع، نیکبخت، ا، (۱۴۰۰). شناسایی و اولویت بندی راهکارهای ارتقاء کسب و کارهای گردشگری و مهمان نوازی در پسا کرونا. برنامه ریزی و توسعه گردشگری: doi: 10.22080/jtpd.2021.20178.3407, ۱۰(۳۶), ۱۲۷-۱۰۳.
- ۵- زراعی، ق، رحیمی، ح، حق وردی زاده، ا، (۱۳۹۹). بحران ویروس کرونا و سوء مدیریت مسئولیت اجتماعی شرکت: تحلیل واکنش کاربران شبکه های اجتماعی به اخبار منفی حول مسائل CS، مدیریت کسب و کارهای بین المللی دانشکده اقتصادی و مدیریت تبریز، سال سوم، صص ۵۳-۲۳.

- ۶-زیاری، ک، پارس‌پور علی‌آبادی، ن، (۱۳۹۱)، بافت میانی شهرها ظرفیتی برای حرکت به سمت الگوی شهر فشرده (مورد: شهر بجنورد)، مجله‌ی جغرافیا و توسعه‌ی ناحیه‌ای، شماره‌ی نوزدهم، پاییز و زمستان ۱۳۹۱.
- ۷-صفازاده اول، ز؛ روستا، ع؛ جمشیدی، د. (۱۴۰۰). مؤلفه‌های بازاریابی تأثیرگذار بر تصویر مقصد گردشگری مطالعه موردی: جزیره کیش، نشریه گردشگری شهری، دوره ۸، شماره ۲، ۵۰-۳۵.
- ۸-عربشاهی، ا؛ تقدیسی، م. (۱۳۹۷). گردشگری شهری و توسعه پایدار شهری: تحلیل و بررسی جایگاه، نقش و پیامدهای توسعه گردشگری شهری، جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۱، شماره ۲، صص ۸۰-۶۰.
- ۹-فنی، ز؛ علیزاده طولی، م؛ زحمتکش، زینب، (۱۳۹۳). تأثیرات گردشگری بر توسعه پایدار شهری از نظر ساکنان (مورد مطالعه: جزیره قشم)، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات مدیریت گردشگری سال نهم، شماره ۲۸، صص ۷۲-۳۹.
- ۱۰-نجارزاده، م، باقری قره بلاغ، ه، عین علی، م، (۱۴۰۰). تاملی بر راهبرد های بازاریابی پسا کرونا در صنعت گردشگری و هتل داری در جهان: مطالعه ای مروری. گردشگری و توسعه، ۱۰ (۲)، ۹-۱. SID. <https://sid.ir/paper/1045826/fa>
- ۱۱-نظم‌فر، حسین، وفاداری کمارعلیا، (۱۴۰۱). بررسی تأثیر فضاهای سبز شهری بر سلامت روان شهروندان در دوران پسا کرونا، مطالعات علوم محیط زیست، دوره نهم، شماره ۱، صفحه ۷۸۰۸-۷۸۲۴.
- ۱۲-وطن خواه، ن؛ وهاب زاده منشی، ش؛ سعیدنیا، ح؛ عبدالوند، م. (۱۴۰۰). ارائه مدل توسعه گردشگری بندر توریستی چابهار با رویکرد مبتنی بر تئوری داده بنیاد، نشریه گردشگری شهری، دوره ۸، شماره ۱، صص ۱۲۶-۱۱۳.
- ۱۳-وفاداری کمارعلیا، داود، (۱۴۰۱). بررسی نقش فضاهای سبز شهری در رفاه شهروندان در شرایط پاندمیک: یک مطالعه مروری. جغرافیا و روابط انسانی، پاییز ۱۴۰۱، دوره ۵، شماره ۱، صص ۳۳۳-۳۲۷.
- ۱۴-نظم فر، ح، عشقی، ع، علوی، س. (۱۳۹۷). ارزیابی کیفیت محیط زیست شهری (نمونه موردی: سکونتگاه های شهری استان اردبیل). فضای جغرافیایی. ۱۳۹۷؛ ۱۸ (۶۳): ۱-۲۳

15-Allam, Z., & Jones, D. S. (2020), March. On the coronavirus (COVID-19) outbreak and the smart city network: universal data sharing standards coupled with artificial intelligence(AI) to benefit urban health monitoring and management. In Healthcare (Vol. 8, No. 1, p.. Multidisciplinary digital publishing institute.

16-Bai, L., Yang at the. (2020). "Chinese experts' consensus on the Internet of Things-aided diagnosis and treatment of coronavirus disease 2019 (COVID-19)". Clinical EHealth, 3, 7-15.

17-Xie, J., Luo, Sh., Furuya, K., Sun, D. (2020). Urban Parks as Green Buffers During the COVID-19 Pandemic, Sustainability, 12, 1-17.

18-Pedigo, Steven, (2020), GETTING URBAN ECONOMIES BACK UP AND RUNNING AFTER COVID-19, Restore Your Economy. ORG STAUFFER, BRIAN, 2020, Cities are at

the center of this pandemic, as they have been during so, <https://foreignpolicy.com/2020/05/01/future-of-cities-urban-life-after-coronaviruspandemic/>

19-Greig, Finlay. (2020). Coronavirus symptoms explained: meaning of a 'persistent' or 'continuous' cough, high temperature and loss of smell and taste, URL: <https://inews.co.uk/news/health/coronavirus-symptoms-explained-persistent-continuous-cough-temperature-high-loss-smell-taste-anosmia-409092>.

20-Taylor, Aezandra, (2020), OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19) Cities policy responses, OECD Published.

21-Chatterthon, P. (2020). Coronavirus: We're in a real-time laboratory of a more sustainable urban future. The Conversation,

